

Cezary Popko

Jankowice, pow. Chrzanów. Stanowisko I

Informator Archeologiczny : badania 5, 51-53

1971

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

szkieletowe i ślady starszej części osady z materiałem Chłopice-Veselé. Szeregiem odpowiednio rozmieszczonych wykopów odsłonięto około 20 arów powierzchni. Na omentarszysku odkryto dalszych 70 grobów ludzkich - czyli razem z odkopanymi w poprzednich latach, zbadane już 135 pochówków. Do przebadania pozostałe jeszcze około 1/3 powierzchni nekropoli.

Zmarli spoczywali na boku prawym /mężczyźni/ lub lewym /kobiety/ z lekko podkroczonymi nogami, głową sorientowani na wschód lub zachód, twarzą na południe, z dłońmi rąk przy policzkach. Wszystkie szkielety wykazują podobne cechy morfologiczne. Przeciętna dożywania około 45 lat. Wzrost mężczyzna ponad 170 cm. Jedna część omentarszyska zajęta była przez groby młodych ludzi w wieku lat kilkunastu. Niektóre z nich obasypane były paciorkami z muszli. Natrafiono na 3 groby podwójne: w jednym kobiety z dzieckiem, w dwóch pozostałych mężczyzna /1/ z dziećmi /do lat 4/, przytulonymi niejako do piersi. W jednym z męskich grobów zmarły wyposażony był w 12 szablí dzika pokaimnych rozmiarów, siekiere krzemianą, dęte kościane, zaś na kościach skroniowych miał 2 szusznice miedziane. Odkryte też jeden niezniszczony grób z kośćmi wtórnie układanymi, jednak bez ścisłego porządku anatomicznego /exhumacja ?/. Dokonano też dalszych obserwacji stratygraficznych. W 3 przypadkach groby wkopane były w jamy z materiałem Chłopice-Veselé.

Jest to jeszcze jeden dowód na to /poza danymi typologicznymi/, że omentarszysko zostało założone w młodszej fazie osady po przesunięciu się zabudowy w część wschodnią wzgórza, bliżej rzeki Dłubni.

Badanie majstarskich obiektów w osadzie dostarczyło nowych materiałów do znajomości grupy Chłopice-Veselé i jej związków z południem. Znalezione szereg nowych niesnanych dotąd form naczyń, jak np. mis na nóżkach, pozwalających także precyzyjniej datować relatywnie tę grupę. W niektórych jamach "zasobowych" natrafiono na dużą ilość kości zwierzęcych, m.in. na całe poroże jelenia. Mogły to być magazyny surowca do wyrobu narzędzi, m.in. służącego do eksploatacji pobliskich złóż surowca krzemianego.

JANKOWICE, pow. Chrzanów
Stanowisko I

Muzeum w Chrzanowie

Badania prowadził Cezary Popko. Finansowało PPH w Chrzanowie i WKZ w Krakowie. Drugi sezon badań. Omentarszysko kultury łuszyckiej z V okresu epoki brązu i okresu halstaackiego.

Kontynuowano badania z roku 1967. Celem prac było ustalenie

chronologii i zasięgu omentaryska w kierunkach; północnym i zachodnim. Przekopano salom terasy Wisły oraz fragmenty jej skłonu, jak również część centralną wzniesienia.

Natrafiono na 22 groby reprezentujące trzy typy obrządku grzebalnego. Łącznie przez dwa sezony odkryto 38 obiektów grobowych. W części centralnej omentaryska odkryto groby znane poprzednio - ciałaopalne - jamowe, na skłonie terasy, w zachodniej części, stanowiska pojawiły się groby ciałaopalne - popielnicowe, zaś na skłonie terasy stwierdzono istnienie pochówków szkieletowych. Odkrycie tych ostatnich potwierdziło ustne informacje ludności miejscowej o znalezieniu w tym miejscu w początkach XX wieku szkieletu z bogatym wyposażeniem.

Groby ciałaopalne - jamowe przykrywane były w Jankowicach kilkoma /1-5/ płaskimi kamieniami, ułożonymi nieregularnie, zdarzyły się jednak kilkakrotnie pochówki bez kamieni. W jamie grobowej znajdowano naczynia gliniane /od 1 do 9/ różnych typów, znanych już z badań poprzednich, spalone kości, często zmieszane z resztkami stołu oraz drobne ozdoby głowy, najczęściej brązowe skrzęty i kółka. W kilku wypadkach odkryte groby, w których wystąpiły jedynie spalone kości.

W grobach ciałaopalnych - popielnicowych występowały również kamienie, ale w większej ilości i w układach bardziej regularnych. W popielnicach /we wszystkich wypadkach były to duże, dwustożkowe wazy/ spalone kości zalegały grubą, często seementowaną warstwą na dnie naczyń, a na nich złożone były ozdoby - wyłącznie zawieszki brązowe. Wokół popielnicy ustawione były mniejsze naczynia gliniane. Sporadycznie ozdoby znajdowano poza popielnicą.

W grobach szkieletowych wystąpiły swarte, składające się z kilku warstw, prestokątne bruki kamienne, na których powierzchni znajdowano fragmenty ceramiczne. Pod brukiem znajdował się szkielet, ułożony zgodnie z osią N-S, z ośmią skierowaną zawsze w kierunku południowym, obok której występowały dość liczne /4-10/ naczynia gliniane oraz ozdoby głowy - zawieszki i paciorki brązowe. Znalaziono także brązową szpilę wykonaną ze spiralnie skręconego drutu, naszyjnik brązowy i szelak oraz także bransolety. Groby te posiadają więc bogatsze wyposażenie niż poprzednie. Interesująca wydaje się analogia tych obiektów z odkrytymi w latach ubiegłych grobami w Kraczkach-Spalonej pow. Chrzanów i to zarówno pod względem wyposażenia jak i kształtu i rozmiarów bruków kamiennych.

Inwentarz ceramiczny uzyskany w badaniach nie odbiegał w formie od odkrytego poprzednio i reprezentowany był przez misy z silnie zaznaczonymi salomami, wazy dwustożkowe, garnki jajowate, oserpaki pół-

kuliste i profilowane oraz placki. Do nieznanych dotąd w tym miejscu zaliczyć należy wazy dwustożkowe z cylindryczną szyją o wysokości ok. 30 cm, użytkowane jako popielnice.

Wyposażenie i rozmieszczenie różnych typów pochówków pozwala przypuszczać, że najstarszą częścią omentarzyjską, datowaną na V okres brązu jest kulminacja wzniesienia, na której wystąpiły groby ciała-palne, zaś na jego zboczach grupują się obiekty młodsze - halstaackie - dobrze datowane za pomocą żelaznych ozdób - groby szkieletowe.

Dalsze badania w tym miejscu będą miały na celu ustalenie zasięgu omentarzyjska, czego nie udało się uchwycić w roku bieżącym.

JANY, pow. Zielona Góra
Stanowiska: 3, 12, 13

Konserwator Zabytków Archeologicznych w Zielonej Górze

Badania prowadził mgr Andrzej Marcinkian.
Finansował WKZ w Zielonej Górze. Pierwszy sezon badań. Osady z IV i V okresu epoki brązu. Kultura łużycka.

Przeprowadzono wykopaliska na 3 osadach ludności kultury łużyckiej. Łącznie przebadano obszar 8 arów odkrywając: na stanowisku 3 /2 ary/ - jedną jamę z nieliczną ceramiką z V okresu epoki brązu, na stanowisku 12 /2 ary/ - dwie płytkie jamy z węgielkami drzewnymi i kilkoma fragmentami ceramiki z IV-V okresu epoki brązu, na stanowisku 13 /4 ary/ - 2 jamy zawierające spalenisną i drobne, nieliczne ułamki ceramiczne oraz dwa paleniska z obudową kamienną.

Mała ilość obiektów, ich rozrzut i zawartość świadczą o krótkotrwałym charakterze osadnictwa na omawianych stanowiskach.

Badania nie będą kontynuowane.

JUSZKOWO, pow. Gdańsk
Stanowisko 3

Muzeum Archeologiczne w Gdańsku

Badania prowadził mgr Janusz Podgórski. Finansował Wydz. I PAN w Warszawie. Szósty sezon badań. Osada z końca epoki brązu i okresu halstaackiego.

Osada w Juszkowie /dawniej określana jako: Będziessyn, pow. Gdańsk, stan. 1/ położona jest na terasie nadbrzeżnej, ok. 500 m na południe od wsi Juszkowo, na prawym brzegu Raduni. Badania przeprowadzono w partii północno-wschodniej osady, w pobliżu rzeki. Odsto-